

Perdant Magnifique

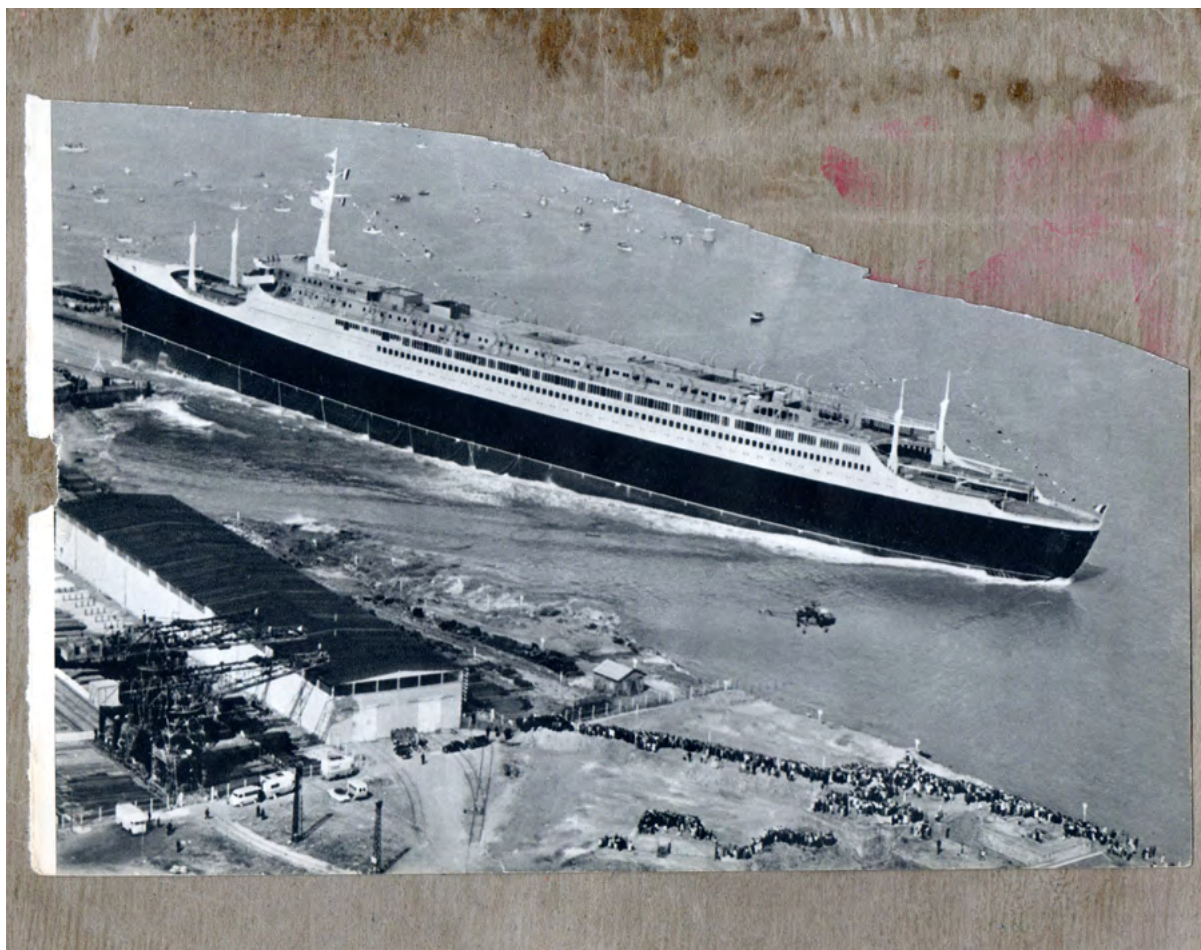
Irini Karayannopoulou

karayannopoulou.com

Perdant Magnifique is an on-going project.

Initially an attempt to connect with a great grand father's ambiguous past, Perdant Magnifique questions the thin line between failure and success. Fragments of this body of work were presented in a solo show in Paris (Bob Design Gallery, May 2012) and at the Hellenic American Union in Athens (Prokat, December 2013)

Curator Nadia Argyropoulou on Perdant Magnifique.

Perdant magnifique, collage, 23x28cm, 2012, private collection

Η τέλεια καταιγίδα και το παράδοξο

“Τέσσερις απόπειρες γραφής των όσων θά ‘θελα να πω απέτυχαν. Επαναλαμβάνοντας τον αριθμό τέσσερα, βλέπω να σχηματίζεται ένα τετράπλευρο. Λοιπόν σκέφτομαι δεν είναι άσχημα τα πράγματα κι’ όταν ακόμα κανείς αποτυχαίνει.

Εξετάζω τί μπορεί να αντιπροσωπεύει για μένα η καθορισμένη τετράπλευρη έκταση. Ο αρχιμανδρίτης κ.Χ.Μουστάκας, στο περί Άθω βιβλίο του, αναφέρει έναν Μοναχό, βαθύ γνώστη των πατερικών κειμένων, που κάθε τόσο διακόπτοντας την άλλη ομιλία του μιλούσε για αεροπλάνα.

Παίρνω λοιπόν θάρρος και λέω ότι η έκταση των αποτυχιών μου μπορεί νά’ναι ένα αεροδρόμιο. ένα αεροδρόμιο εν ώρα νυκτός, όπου δεν διακρίνεται τίποτα από τα τριγύρω....

Η προσθήκη της κλίμακας, στη ζοφερή έκταση του τετράπλευρου των αποτυχιών, λόγω ελλείψεως προσανατολισμού, μεταβάλλει ό,τι θα μπορούσε τυχόν να παρομοιαστεί με αγρό, χωράφι καλλιεργήσιμο ή μη, άγονο ή βοσκότοπο, σε σχήμα ανδρός. Δεν πρόκειται πια περί ερεύνης των εναποθέσεων στην έκταση του τέσσερα. Στο αντρίκιο πέντε γίνεται προσπάθεια κατάταξης, ανάλογη με την αφορώσα τα είδη των φυτών συστηματική βοτανική. Αντικαθιστούμε απλώς τη λέξη φυτό, με τις μνημικές εκβλαστήσεις του υποσυνείδητου”...

Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης. “Υποσυνειδήτου Κλίμαξ και Σουρρεαλισμός”, ομιλία στην Εταιρεία Σπουδών της Σχολής Μωραΐτη, 1976

“Που’ναι η αλήθεια;

‘Ημουν κι εγώ στον πόλεμο τοξότης

Το ριζικό μου ενός ανθρώπου που ξαστόχησε”

Γιώργος Σεφέρης. Ημερολόγιο Καταστρώματος Γ’, Ελένη, 1955

Μάλλον είναι αλήθεια ότι η γαλλική κουλτούρα είναι γεμάτη από ιστορίες για ‘υπέροχους χαμένους’, ότι το γαλλικό φαντασιακό εξάπτει ιδιαίτερα μια αναποδιά ηρωικών διαστάσεων και η επιμονή που φτάνει στα όρια ενός παράλογου θράσους και ενός εξίσου ακαταπόνητου χιούμορ απέναντι στην πραγματικότητα (το τραγούδι του Ρολάντ (La Chanson de Roland) για την χαμένη μάχη του Roncesvalles το 778, η Jeanne d’ Arc, ο Cyrano de Bergerac, ακόμη και το τρελό Γαλατικό χωριό, θα μπορούσαν να αναφερθούν εδώ).

Είναι ίσως λιγότερο γνωστό ότι η νεότερη Ελλάδα κοίταξε κατάματα τους ήρωες και τους μύθους της αρχαίας, όταν ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης μίλησε για τον άδικο χαλασμό τόσων ένδοξων ανδρών στην Τροία “για ένα πουκάμισο αδειανό, για μια Ελένη” (Ημερολόγιο Καταστρώματος Γ’) - για μια Ελένη η οποία, σύμφωνα με την Ευριπίδειο εκδοχή, βρισκόταν μόνο ως φάντασμα, ως είδωλο στην αιμοατοβαμένη Τροία ενώ στην πραγματικότητα παρέμεινε φιλοξενούμενη στην Αίγυπτο.

Αν συμφωνήσουμε ότι ούτε ο Σεφέρης, αλλά ούτε καν ο Μαλλαρμέ (“un coup de dés n’abolira jamais le hasard”), είχαν οποιαδήποτε μηδενιστική πρόθεση, αλλά μάλλον την διάθεση να βγούνε “πέρα από τον κάμπο της αντικειμενικότητας”, όπως θα έλεγε ο Ν.Γ.Πεντζίκης, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να δούμε τι συνιστά αυτήν την έξοδο σήμερα για μια εικαστικό όπως η Ειρήνη Καραγιαννοπούλου.

Καταρχάς έναν άτλαντα. Δηλαδή έναν τρόπο να συλλέξει και οπτικά να συνθέσει τις αναμνήσεις και τις φαντασιώσεις της γύρω από την ιστορία του προπάππου της και άρα την ρίζα της: Όπως γράφει η ίδια σε ένα πρόσφατο μείλ, “όλα ξεκίνησαν από την ιστορία του προπάππου μου ο οποίος

ήταν εφοπλιστής και στις αρχές του αιώνα η θάλασσα κατάπιε το πιο ωραίο του πλοίο, το στολίδι στην ουσία του στόλου του. Τεράστιο το πλήγμα.

Ο παππούς άρχισε να παίζει χαρτιά προφασιζόμενος οτι έτσι θα διπλασίαζε την περιουσία του. Σε χρόνο ρεκόρ έχασε τα πάντα. Κυριολεκτικά.

Η αλήθεια είναι οτι θα μπορούσε να είχε κερδίσει. Και τότε όλα θα ήταν διαφορετικά. Ετσι και είχε συμβεί κάτι τέτοιο σήμερα θα ήταν ο ήρωας της οικογένειας. Σήμερα, έναν αιώνα μετά, παραμένει το μαύρο πρόβατο. Και το όλον είναι θέμα τύχης! Τί είναι αυτό που κάνει έναν άνθρωπο να πάρει τόσο τεράστια ρίσκα. Ποιο πάθος?”

Αν ο άτλαντας δεν είναι παρά μια οπτική μορφή γνώσης, μέσα από τα διαδοχικά μοντάζ των σπαραγμάτων του κόσμου, η Ειρήνη τον επιχειρεί χωρίς αποδείξεις και με αρχεία φανταστικά, κάνοντας τομές πάνω σε ένα σώμα προφορικής αφήγησης και υπαινικτικών σιωπών.

Μια ανέφικτη συνάντηση με τον παπού μέσα από το κολάζ χαρτοπαιξίας, ένα ηφαίστειο από υπερχειλίζον χρώμα, το ποτήρι που υψώνεται υπέρ μιας ήττας, μια Αλίκη (?) στον καθρέφτη, ένα μετέωρο Καβαφικό κερί σε ιώδες φόντο, η τρυφερή καρικατούρα ενός χειροποίητου μετάλλιου, ένα πλοίο φάντασμα κολλημένο, σαν placebo, πάνω στο χαρτόνι μιας παλιάς οικογενειακής βαλίτσας (για να συμπληρωθεί η γιορτή του τυχαίου πρόκειται για φωτογραφία του φημισμένου υπερωκεανείου SS France, το οποίο ναυπηγήθηκε την αρχή της δεκαετίας της ουτοπίας, το 1961 και πουλήθηκε

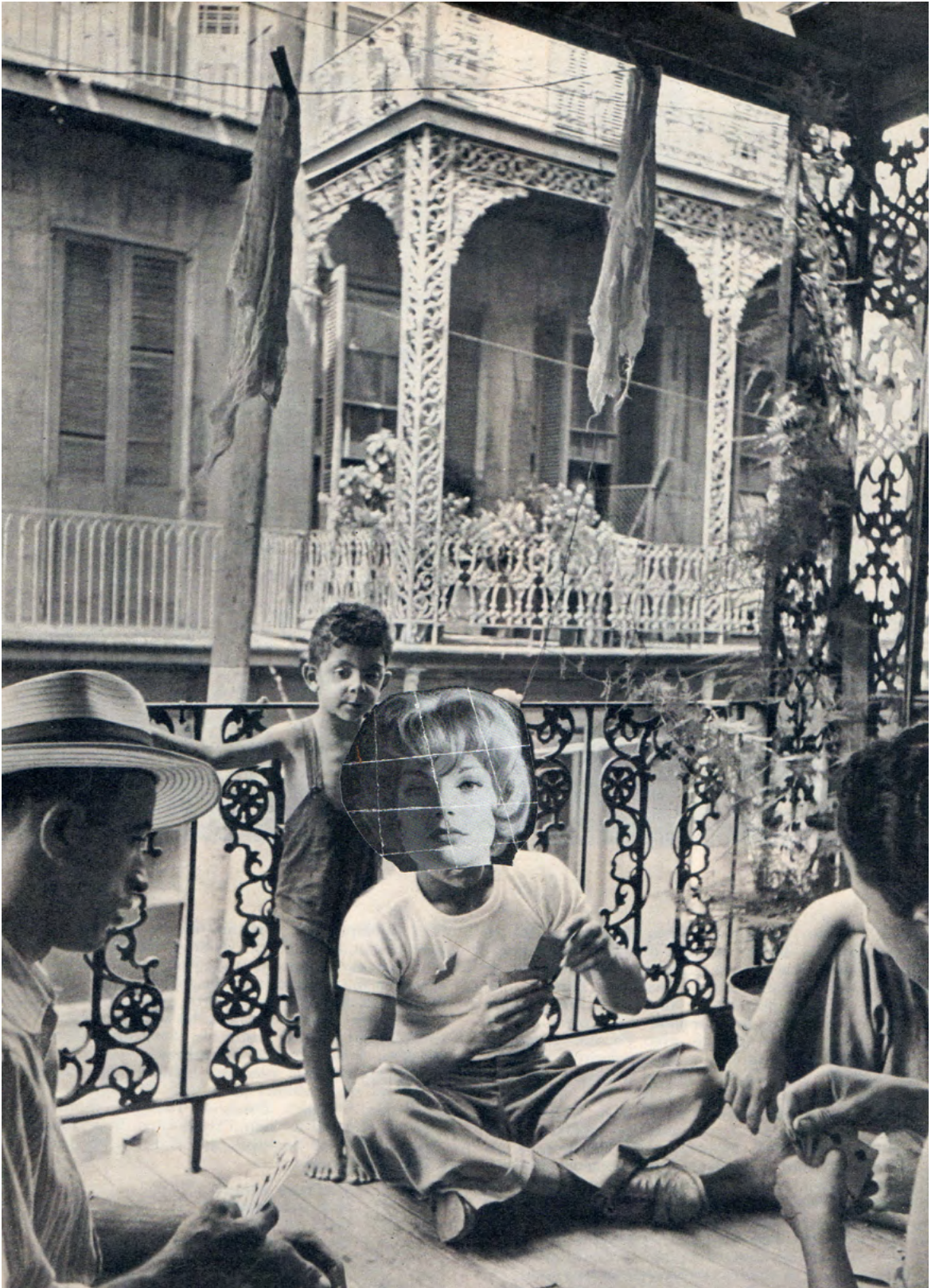
για παλιοσίδερα το 2006) : τα στοιχεία του έργου *Perdant Magnifique* (γιατί ως ένα έργο θα έπρεπε να τα δει κανείς) δεν συνιστούν παρά ερωτήσεις, πιθανότητες διαλόγου με την ίδια την έννοια της “αποτυχίας” και την απλή αλλαγή λίγων γραμμάτων, μιας πρόθεσης στα αλήθεια, που την διαχωρίζει από την “επιτυχία” στην ελληνική γλώσσα.

“ Η αποτυχία είναι ενδημική στην δημιουργική πράξη, αφήνοντας ανοιχτό το ερώτημα όχι του αν κάτι είναι αποτυχία, αλλά του πώς η αποτυχία θα αξιοποιηθεί”, γράφει η Lisa Le Feuvre, κριτικός γνωστή για τον τρόπο που συνέδεσε την ασάφεια και αστάθεια του σύγχρονου κόσμου με την επαναθεώρηση της έννοιας της αποτυχίας από την τέχνη. (“If at first you don’t succeed... celebrate” Tate etc. issue 18, Spring 2010).

Στην δυστοπική σημερινή Ελλάδα, ακόμη και αν κανείς δεν είναι αρκετά αποκαμωμένος για να πιστέψει τον Felix Gonzalez - Torres (“I’ve been waiting for the revolution for a long time and it hasn’t come. The ones that have come have done very little to change our ways. Therefore, I don’t want a revolution anymore; it’s too much energy for too little”), είναι πιθανό να διαβάσει καλύτερα τον Μπέκετ (“Ever tried. Ever failed. No matter. Try again. Fail again. Fail better”, *Worstward Ho*, 1983).

Η Καραγιαννοπούλου ανήκει στην νεότερη γενιά των Ελλήνων καλλιτεχνών, η οποία έπρεπε να διαλεχθεί όχι με την “τέλεια καταγίδα” των δύο τελευταίων χρόνων αλλά με την κρίση. Όχι για να προσφέρει τροφή στην βουλιμία του διεθνούς ενδιαφέροντος για καταστάσεις καταστροφής ή επισφάλειας, αλλά έτσι ώστε να αποκαλύψει την διάρκεια της κρίσης αυτής, την ιδιαιτερότητα που αποκαλύπτει και ταυτόχρονα διαφυλάσσει. Να επισημάνει την αναγκαία ασάφεια που χαρακτηρίζει την αναζήτηση της πολιτισμικής ταυτότητας ειδικότερα. Σε τελευταία ανάλυση υπάρχουν τουλάχιστον δύο ελληνικές λέξεις δηλωτικές μιας τέτοιας αμφισημίας που θα μπορούσε να σκεφτεί κανείς βλέποντας την έκθεση της Καραγιαννοπούλου: την “χαρμολύπη”, το παράξενο μίγμα χαράς και λύπης απέναντι στο τρομερό της ζωής αλλά και το ‘παράδοξο’, αυτό δηλαδή που κείται “παρά” (= δίπλα και πέρα), από την “δόξα” (= την κοινή γνώμη και αντίληψη).

Νάντια Αργυροπούλου
επιμελήτρια
Απρίλιος 2012

Rendez-vous impossible, collage, 20x28cm, 2012

Victoire de crystal, mixed media, 20 cm diam., 2012

La tempête parfaite et le paradoxe

“Quatre tentatives d’écriture de ce que je voulais dire ont échoué. En répétant le chiffre quatre je vois se former un quadrilatère.

Alors je pense que les choses ne sont pas si mal même quand quelqu’un échoue. J’examine ce que peut représenter pour moi l’étendue quadrilatérale définie. L’archimandrite Ch. Moustakas, dans son livre *Autour du Mont Athos*, cite un moine, profond connaisseur des textes patriarcaux, qui sans cesse en interrompant son premier discours parlait d’avions.

Je fais preuve d’audace alors, en disant que l’étendue de mes échecs peut être un aéroport; un aéroport en pleine nuit, où rien ne se distingue à l’entour...

L’ajout de l’échelle, dans l’étendue obscure du quadrilatère des échecs, à cause du manque d’orientation, transforme tout ce qui pourrait peut être se comparer avec un champ, un terrain cultivable ou non, stérile ou pâturage, en forme mâle. Il ne s’agit plus de rechercher des constats sur l’étendue du quatre. Sur le masculin cinq est fait un effort de classement, analogue à celui du système de classement de plantes en botanique.

On remplace simplement le mot plante, avec excroissances de la mémoire du subconscient “...

Nikos Gabriel Pentzikis “Degré de Subconscient et Surréalisme” discours à la Société d’Etudes de l’école Moraiti, 1976

Où est la vérité ?

Moi aussi j’étais archer à la guerre

Mon destin celui d’un homme qui a raté la cible

Georges Seféris, *Journal de bord III*, Eleni, 1955

La culture française est nourrie d’histoires de Perdants Magnifiques; son imaginaire est particulièrement exalté par une adversité à la mesure de ses héros et par une persévérance qui relève d’un culot irrationnel, doublée d’un humour infaillible face à la réalité (La Chanson de Roland pour la bataille perdue de Roncevaux en 778, Jeanne d’ Arc, Cyrano de Bergerac ou même le village d’irréductibles gaulois pourraient être mentionnés ici). Il est en revanche moins connu que la Grèce moderne a pu faire face à ses héros et ses mythes de l’antiquité, comme le fait le poète Georges Seféris lorsqu’il parle de la perte inutile de tant d’hommes valeureux à Troie « pour une tunique vide, pour une Hélène » (*Journal de bord*

III) – pour une Hélène qui, selon Euripide, n'était présente à la cite ensanglantée de Troie qu'en tant que fantôme, un mirage, alors qu'elle était en réalité accueillie en Egypte.

Si on admet que, ni Séféris, ni même Mallarmé ("un coup de dés jamais n'abolira le hasard"), n'ont une quelconque motivation nihiliste, mais plutôt la volonté de sortir « au-delà du champ de l'objectivité », comme dirait N. G. Pentzikis, il est particulièrement intéressant de voir en quoi consiste une telle sortie aujourd'hui pour une artiste telle que Irini Karayannopoulou.

Tout d'abord un atlas. C'est-à-dire une manière de collecter et de composer visuellement ses mémoires et fantasmes autour de l'histoire de son arrière grand-père et donc de ses racines : comme Irini Karayannopoulou l'écrit dans un récent courriel « tout a commencé par l'histoire de mon arrière grand-père qui était armateur et, au début du siècle, la mer lui a pris son plus beau bateau, le joyau de sa flotte. Le coup a été très dur. Mon grand-père s'est mis à jouer aux cartes en prétendant pouvoir ainsi doubler sa fortune. Très rapidement, il a tout perdu. Littéralement. Mais il aurait aussi pu gagner. Tout aurait alors été différent. Si cela avait été le cas, il serait aujourd'hui le héros de la famille. A ce jour, un siècle plus tard, il en demeure le mouton noir. Le tout est une question de chance. Qu'est-ce qui fait qu'un homme prend de tels risques. Quelle passion ? »

Si l'atlas n'est qu'une forme visuelle de connaissance à travers des montages successifs de fragments du monde, Irini le tente sans preuve et avec des archives imaginaires, en opérant des incisions dans un corpus constitué de narrations orales et de silences allusifs.

Une rencontre impossible avec le grand-père à travers un collage de jeu de cartes, un volcan débordant de couleur, un verre levé à la défaite, une Alice (?) dans le miroir, une bougie à la Cavafy suspendue sur un fond pourpre, une tendre caricature de médaille faite main, un bateau fantôme collé comme un placebo sur le carton d'une vieille valise familiale (pour couronner la fête du hasard, il s'agit d'une photo du fameux paquebot France, qui a été construit au début de la décennie utopique, en 1960 et dont le démantèlement pour être vendu à la

ferraille à pris fin en 2009) : les éléments de la pièce Perdant Magnifique (car il faudrait les voir comme une pièce) ne sont que des questions, des possibilités de dialogue avec le sens même de l'« apotichia », l'échec, que le simple changement de quelques lettres différencie de « epitichia », du succès, dans la langue grecque.

« L'échec est inhérent à l'acte de création, en laissant ouvert la question, non pas de savoir si quelque chose est un échec, mais de comment cet échec va être mis en oeuvre » écrit Lisa Le Feuvre, critique connue pour le lien qu'elle a développé entre le caractère évasif et instable du monde contemporain et la réactivation de la notion de l'échec en art. (“If at first you don't succeed... celebrate” Tate etc. issue 18, printemps 2010).

Dans la Grèce dystopique d'aujourd'hui, s'il existe quelqu'un qui ne soit pas encore fatigué au point de souscrire aux propos de Felix Gonzalez-Torres “I've been waiting for the revolution for a long time and it hasn't come. The ones that have come have done very little to change our ways. Therefore, I don't want a revolution anymore; it's too much energy for too little”, alors il vaudrait mieux pour lui qu'il lise Beckett “Ever tried. Ever failed. No matter. Try again. Fail again. Fail better” (Worstward Ho, 1983).

Karayannopoulou fait partie de la jeune génération des artistes grecques qui n'ont pas eu à faire avec la « tempête parfaite » de ces deux dernières années, mais avec la crise. Pas pour nourrir la boulimie de l'intérêt international pour des situations de catastrophe ou de désarroi, mais pour exposer la durée de cette crise, la spécificité qu'elle révèle tout en la préservant. Pour souligner plus particulièrement l'indétermination nécessaire qui caractérise la recherche d'une identité culturelle. En fin de compte il existe au moins deux mots grecs qui expriment cette ambiguïté auxquels on pourrait songer en regardant l'exposition de Karayannopoulou : l'« harmolypi » cet étrange mélange de joie et de tristesse devant le terrible de la vie, mais aussi le « paradoxe » : ce qui se trouve « para » (à cote et au delà), de la « doxa » (le sens et la compréhension communs).

Nadia Argyropoulou
commissaire d'exposition
Avril 2012

Masque de beauté, mixed media, 14x37cm, 2012

Winner, mixed media, 10x50cm, 2012

